

Utbildningsnämnden

Verksamhetsplan med budget 2019

Innehåll

1 Nämndens uppdrag	4
2 Sammanfattning	5
3 Visionen - Lätt att leva	7
4 Strategiska målsättningar	8
4.1 Social hållbarhet och jämlika livsvillkor	8
4.1.1 God utbildning för alla	8
4.1.2 Full och produktiv sysselsättning	12
4.1.3 Medskapande samhälle	13
4.1.4 Hållbart samhälle - social hållbarhet	13
4.2 Ekologisk hållbarhet	14
4.2.1 Minskad klimatpåverkan och hållbar konsumtion	14
4.2.2 Hållbart samhälle ekologisk hållbarhet	15
4.3 Ekonomisk hållbarhet	16
4.3.1 Ekonomi för strategisk utveckling	16
4.4 Processer - Göra rätt saker, göra dem rätt, i rätt tid och på rätt nivå	17
4.4.1 Underlätta människors vardag (Kunden i fokus)	17
4.4.2 Tydlig lednings- och styrningsprocess	17
4.5 Hållbart arbetsliv	17
4.5.1 Strategisk kompetensförsörjning	17
5 Basverksamhet	18
5.1 Verksamhetsmått	18
5.2 Beskrivning av basverksamhet	19
5.2.1 Förskola och pedagogisk omsorg (ålder 1-5 år)	19
5.2.2 Fritidshem	19
5.2.3 Förskoleklass och grundskola (ålder 6-16 år)	20
5.2.4 Grundsärskola	20
5.2.5 Gymnasium	21
5.2.6 Modersmål och studiehandledning	21
5.2.7 Elevhälsa	21
5.2.8 Utveckling	21
5.2.9 Vuxenutbildning och SFI	21
6 Ekonomisk sammanfattning	22
6.1 Ekonomisk sammanställning	22
7 Personal	24

1 Nämndens uppdrag

Utbildningsnämnden ansvarar för förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildningen.

Skolan utgör en av de viktigaste grundpelarna för att bygga ett demokratiskt samhälle. Skolan ska ge eleverna kunskaper och färdigheter och i samarbete med hemmen ska skolan främja elevernas harmoniska utveckling till ansvarsställande samhällsmedlemmar.

Nämnden ansvarar för offentlig skolutbildning inom

- förskola
- pedagogisk omsorg
- fritidshem
- förskoleklass
- grundskola
- grundsärskola
- gymnasieskola
- gymnasiesärskola
- kommunal vuxenutbildning med uppdragsutbildning och påbyggnadsutbildning
- särskild utbildning för vuxna
- utbildning i svenska för invandrare (SFI)

2 Sammanfattning

Social hållbarhet och jämlika livsvillkor

Inom ramen för ”God utbildning för alla” görs ett avgörande arbete mot social hållbarhet inom utbildningsnämndens ansvar. En god utbildningsnivå är en framgångsfaktor för ett hållbart samhälle. Alla skolformer ska nå så hög måluppfyllelse som möjligt för varje barns och elevs lärande, utveckling och välmående. Ett viktigt mått är behörigheten till gymnasiet, vilket för varje individ är ett avgörande steg för framtiden. Att utbilda för ett långsiktigt hållbart samhälle innefattar att bygga en god grund av kunskap, bildning och innovation.

För att nå dit visar både nationell och lokal nulägesanalys att en avgörande utmaning är likvärdighet eller lika möjligheter till framgångsrikt lärande. Det arbetet kommer att få stort fokus genom de tre aspekterna lika tillgång, lika kvalitet samt kompensera för skilda förutsättningar.

Ekologisk hållbarhet

Att utbilda barn och elever är den största avgörande insatsen för en ekologisk hållbarhet och de utmaningar samhället står inför. Ett av de övergripande perspektiven som ska anläggas på all undervisning är miljöperspektivet.

"Genom ett miljöperspektiv får de möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling." (Lgr 11)

Förskolan ska lägga stor vikt vid miljö- och naturvårdsfrågor. Ett ekologiskt förhållningssätt och en positiv framtidstro ska präglade förskolans verksamhet." (Läroplan för förskolan)

Genom en god utbildningsinsats avseende detta perspektiv tas avgörande steg mot ekologisk hållbarhet.

Ekonomisk hållbarhet

Utbildningsnämnden har för 2019 fått utökad ram utifrån målgruppsmodellen som innebär ersättning för 80% av volymökningen. Årets volymökningar i barn- och elevantal (budget 2018 till budget 2019) uppgår till cirka 4% för förskolan, 1% för grundskolan samt i närmast oförändrad för gymnasieeleverna. Utfallet för barn- och elevantal 2018 är inte fastställt ännu men hamnar nära budget. Förra årets ökning (budget 2017 till budget 2018) var 5% för förskolan och 4,7% för grundskolan.

De stora volymökningarna de senaste åren är en utmaning att anpassa sig till i så snabb takt, utan att kostnaderna ökar mer än tidigare genomsnitt. De fasta kostnaderna ökar mer än genomsnittskostnaderna bland annat då nya lokaler är avsevärt dyrare än gamla samt att övriga internservicekostnader ökar i högre takt. För 2019 tas flera nya lokaler i bruk som släpat efter volymökningen. På olika sätt påverkar tillväxten starkt, även om ökningen varierar mellan åren, och utrymmet för personalkostnader minskar med den.

För de senaste två åren har förskola, grundskola och fritidshem en låg personaltäthet i jämförelse med riket. Det finns endast förutsättningar att bibehålla barn- och elevpensnivån. Eftersom främst grundskola för 2018 visar på ett stort underskott innebär det att ytterligare anpassningar krävs, dock är stora delar av dem redan planerade eller genomförda under hösten.

Det finns ett fortsatt stort behov av ekonomisk genomlysning samt åtgärder kopplade till det. I februari är en konsultredovisning klar avseende kostnad per elev/barn och rapporteras tillsammans med åtgärdsförslag. Några stora förändringar i tilldelning eller fördelning görs därför inte inför innevarande år. Bedömningen är hittills att det krävs insatser både inom och utom utbildningsnämndens ansvarsområde. Nyckelinsatser inom utbildningsnämndens områden är minskade personalkostnader till följd av personalomsättning och sjukskrivningar samt förändrade arbetsorganisationer och storlek på enheter för att möta behov av mer flexibla organisationer.

De strategiska satsningar som bör göras för arbetet med främst Hållbar kompetensförsörjning finansieras inte inom nuvarande fördelning av medel. Vid årets tertialrapporter görs avstämningar avseende möjliga satsningar.

Processer

En väl fungerande lednings- och styrningsprocess är av största vikt för att leverera god kvalitet till brukarna. För

att ta nya vägar framåt utvecklar sektorn former för tillitsbaserad styrning. Syftet är att genom ökad tillit och förtroende skapa förbättrad kvalitet i leveransen till brukare. Det kommer att innebära en minskning av uppföljningsarbetet till förmån för ett ökat fokus på systematiskt kvalitetsarbete och internkontroll.

Ekonomistyrningen kräver fortsatt utveckling för att vara väl fungerande i alla led. Det avser allt från kommunikation i budgetarbete till noggrant prognosarbete under året.

Sektorn har fortsatt internt fokus på att utveckla flera av de viktiga processer som bär verksamheterna.

Hållbart arbetsliv

Ett av två fokusområden för utbildningsnämnden är hållbart arbetsliv eller hållbar kompetensförsörjning. Aktiva åtgärder planeras för alla tre perspektiven behålla, rekrytera och utveckla och en övergripande plan ska presenteras under första halvåret. Den lärar- och forskolläraryrbrist som landet står inför kräver nya lösningar och strategisk planering för ett hållbart arbetsliv på lång sikt samtidigt som varje arbetsplats behöver vara hållbar och stimulerande nu.

3 Visionen - Lätt att leva

För att åstadkomma en förändring måste man veta i vilken riktning man ska gå. I Ale bedrevs under 2012 ett arbete som resulterade i visionen ”Ale – Lätt att leva”. Visionens syfte är att utmana hela organisationen att arbeta mot gemensamma långsiktiga mål. När 2200 medarbetare arbetar i samma riktning skapar detta en stark kraft. En vision kan gärna vara djärv och den ska skapa engagemang. Visionen ska också vara lätt att kommunicera vilket leder till att alla kan ta till sig innebörden och omsätta orden till handling. Visionen har som måltidpunkt 2025.

Verksamhetsplanen 2019 utgår från Ales vision.

I Ale är det nära till skola, arbete och sköna naturupplevelser. Det centrala läget i Götaälvdalen med närhet till Göteborgs storstadspuls är en tillgång. I Ale antar vi utmaningar med lust och energi. Vi underlättar vardagen, förädlar vår service och värnar den gemensamma livsmiljön. I Ale inspireras vi att följa våra drömmar och här är det lätt att leva.

Med visionen följer kommunens uppdrag:

Vi jobbar med glädje och engagemang för våra invånare. Tillsammans ska vi förädla våra tjänster och förenkla människors vardag. Med mod, samarbete och energi skapar vi en levande kommun för både invånare och företagare. Vi ger aleborna livskvalitet och inspiration att förverkliga sina drömmar!

Vår värdegrund som ska ligga till grund för hur vi agerar i vardagen är:

- Jämställdhet
- Jämlikhet
- Berikande mångfald

Värdegrunden kompletteras av hur vi arbetar och möter de vi arbetar för, det kallar vi för bemötandet

- Stolthet - Vi utvecklar vårt uppdrag och skapar förtroende i det personliga mötet.
- Omtanke - Vi bemöter alla med öppenhet, tillit och respekt.
- Lust - Vi arbetar med kreativitet, energi och glädje

Visionen används som grund för kommunens lednings- och styrsystem. Visionsbilden bryts ner till strategiska målsättningar som samlas i en strategikarta med tydligt och uttalat ansvar. Strategikartan har 2022 som målpunkt för att drygt halvvägs mot den tilldelade tiden för visionen tydligt flytta fram positionerna. Till varje målsättning kopplas drivande mål som mäts och analyseras regelbundet.

Visionen är också grundläggande för kommunens varumärke. Vad varumärket innebär och hur det påverkar var och ens vardag finns beskrivet i varumärkesplattformen.

4 Strategiska målsättningar

4.1 Social hållbarhet och jämlika livsvillkor

4.1.1 God utbildning för alla

Agenda 2030

4 God utbildning för alla

10 Minskad ojämlikhet

Inom ramen för ”God utbildning för alla” görs ett avgörande arbete mot social hållbarhet inom utbildningsnämndens ansvar. En god utbildningsnivå är en framgångsfaktor för ett hållbart samhälle. Alla skolformer ska nå så hög måluppfyllelse som möjligt för varje barns och elevs lärande, utveckling och välmående. Ett viktigt mått är behörigheten till gymnasiet, vilket för varje individ är ett avgörande steg för framtiden. Att utbilda för ett långsiktigt hållbart samhälle innefattar att bygga en god grund av kunskap, bildning och innovation.

För att nå dit visar både nationell och lokal nulägesanalys att en avgörande utmaning är likvärdighet eller lika möjligheter till framgångsrikt lärande. Det arbetet kommer att få stort fokus genom de tre aspekterna lika tillgång, lika kvalitet samt kompensera för skilda förutsättningar

Tillitsbaserad styrning

Kommunfullmäktiges mål

Flera utredningar pekar på att den så kallade styrkedjan i svenska utbildningssystemet inte fungerar väl. Offentlig sektor i sin helhet upplever utmaningar avseende förtroende både inom och utom organisationerna, vilket har koppling till ledning och styrning. För att pröva nya vägar mot tillit och förtroende ska Ale kommuns sektor utbildning, kultur och fritid utveckla tillitsbaserad styrning. Ökad tillit är i sig ett viktigt mål för ett demokratiskt och hållbart samhälle.

Definition

Tillitsbaserad styrning och ledning är styrning, kultur och arbetssätt med fokus på verksamhetens syfte och brukarens behov, där varje beslutsnivå aktivt verkar för att stimulera samverkan och helhetsperspektiv, bygga tillitsfulla relationer samt säkerställa förmåga, integritet och hjälpvillighet.

Omfattande forskning visar att den politiska styrningen inte lyckas, bland annat för att formuleringsarenan och realiseringsarenan är för långt ifrån varandra. Förvaltningsforskare pekar på att politikens utformning och genomförande behöver ses som ett resultat av handlingar och utbyten inom nätverkskonstellationer snarare än som utfall av auktoritativa och hierarkiska processer. (Sundström 2016)

Uppdrag:

Sektor utbildning kultur och fritid ska utveckla former för tillitsbaserad styrning. Styrmodell/er ska utformas och initieras under 2019.

En plan för initiering och implementering av tillitsbaserad styrning ska utformas med grund i långsiktighet och utvecklingsarbetets faser initiering - implementering - institutionalisering - spridning. Planen ska utgå från nedan:

Mål

Uppnå en styrning, kultur och arbetssätt med fokus på verksamhetens syfte och brukarens behov, där varje beslutsnivå aktivt verkar för att stimulera samverkan och helhetsperspektiv, bygga tillitsfulla relationer samt säkerställa förmåga, integritet och hjälpvillighet.

Arbetssätt

Målområdena som beskrivs i nämndplan ska bearbetas i aktiv dialog med medarbetare på alla nivåer och på sikt

även brukare. Varje nivå ska formulera och i sitt arbete ansvara för de viktigaste åtgärderna som kan genomföras av dem som bidrag till helheten.

Tillitsdialoger ska genomföras på alla enheter. I dessa deltar representanter från alla nivåer i styrkedjan: Utbildningsnämnd, sektorledning, skolledare och medarbetare.

Rapporterandet på enhetsnivå ska minska till förmån för dialoger. Dessa ska dokumenteras med sammanställning, analys och slutsatser. Det befintliga rapporterandet ska fokuseras på det systematiska kvalitetsarbetet enligt skollagen samt en förbättrad internkontrollplan och process.

Kriterier på framgång 2019

Mer välgrundad uppfattning om varandras bidrag till den gemensamma måluppfyllelsen.

Ökad möjlighet att påverka målsättnings- och åtgärdsarbetet på andra nivåer än den egna.

Upplevd förmåga, integritet och hjälpvillighet hos andra nivåer än den egna.

Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesförberedande program ska öka.

Kommunfullmäktiges mål

Målet för 2023 är 90 procent. För 2019 är målvärdet 84 procent. Utfall 2018: 84 procent.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Målvärde 2022
Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesförberedande program	79,1 %	83,8 %	84 %	90 %

Andel elever som nått målen i alla ämnen ska öka.

Kommunfullmäktiges mål

Målet för 2023 är 82 procent. För 2019 är målvärdet 77 procent. Utfall 2018: 76,2 procent.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Målvärde 2022
Andel elever som nått målen i alla ämnen, årskurs 9	68,7 %	76,2 %	77 %	82 %
Meritvärde årskurs 9 (samtliga ämnen)	207,8	223		220
Andel elever som nått målen i alla ämnen i årskurs 6	85,8 %	83,6 %		
Andel elever som klarar ämnesprov i årskurs 3 matematik	61,6 %	79,4 %		
Andel elever som klarar ämnesprov i årskurs 3 svenska	71,8 %	78,8 %		

Andel elever som upplever tillit till sin förmåga ska öka, årskurs 5 och 9

Kommunfullmäktiges mål

Målet för 2023 är indexvärde 90 respektive 80. Målet för 2019 är 87 respektive 74. Utfall 2018: 86 respektive 71.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Målvärde 2022
Tillit till elevens förmåga, årskurs 5	86	86	87	90
Tillit till elevens förmåga, årskurs 9	68	71	74	80

Skillnad i resultat beroende på bakgrund ska minska. Elever som har föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning ska öka sin behörighet till gymnasiet.

Kommunfullmäktiges mål

Målet för 2023 är 90 procent. För 2019 är målvärdet 82 procent. Utfall 2018 och 2017: Elever som har föräldrar med eftergymnasial utbildning, 2018: 89,3 procent, 2017: 91,3 procent. Elever som har föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning, 2018: 81,7 procent, 2017: 75,6 procent.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Målvärde 2022
Andel elever som har föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning som uppnår behörighet till gymnasiet.	75,6 %	81,7 %	82 %	90 %

Vårdnadshavares upplevda kvalitet av förskolan ska öka.

Kommunfullmäktiges mål

Vårdnadshavares upplevda kvalitet av förskolan ska öka. Mått avser enkätresultat för Trygghet och gemenskap samt pedagogik. Målet för 2023 är indexvärde 6 respektive 5,7. För 2019 är målet 5,7 respektive 5,3. Utfall 2017: 5,6 respektive 5,2.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Målvärde 2022
Vårdnadshavares upplevda kvalitet av förskolan - trygghet och gemenskap (indexvärde)	5,6	5,6	5,7	6
Vårdnadshavares upplevda kvalitet av förskolan - pedagogik (indexvärde)	5,2	5,3	5,3	5,7

Enkäten för 2018 har genomförts under hösten. Resultaten kommer att redovisas den 14 december.

Lika möjligheter till framgångsrikt lärande: lika tillgång till utbildning

Nämndens mål

Lika tillgång innefattar i sin grund rätten till skolgång genom exempelvis geografisk närhet, där tillgången till utbildning i grundskolan i Sverige och i Ale är god och väl kontrollerad. Tillgång till utbildning i förskola och fritidshem innebär att andelen inskrivna barn ska följas. Forskning på området ska ligga till grund för eventuella insatser kopplade till detta. Alla barn och elever ska få plats i Ales utbildning och i lokaler och lärmiljö som är lika gynnsamma för resultaten. För äldre elever gäller att alla ska få sin rätt till en utbildning som leder vidare till ett gott liv för den enskilde och en hållbar samhällsutveckling där utbildningsnivån är hög.

Nämndens arbete 2019

Utifrån inskrivningstal besluta om eventuella åtgärder till kommande år.

Lika möjligheter till framgångsrikt lärande: lika kvalitet

Nämndens mål

I alla lärmiljöer, det vill säga mellan och inom varje förskola och skola, ska kvaliteten på utbildningen som ges ge lika goda möjligheter till framgångsrikt lärande. Det innebär att utbildningen kan och ska bedrivas delvis olika men med lika kvalitetsnivåer och lika goda förutsättningar att nå målen.

En kontinuerlig kvalitetsutveckling inom det pedagogiska arbetet bygger på att enheterna själva identifierar utvecklingsbehov och får stöd i det lokala förbättringsarbetet. Med det skapas goda förutsättningar för ökad måluppfyllelse och minskade skillnader. För att relevant och framgångsrikt utvecklingsarbete ska bedrivas krävs

ett väl fungerande och fortsatt utvecklat systematiskt kvalitetsarbete. Det ska finnas en vetenskaplig grund för utvecklingsarbetets innehåll och form. Det innebär bland annat att fortsatt arbete med höga förväntningar samt att utveckla lärmiljö och undervisningsmetoder för att möta alla elever är av största vikt. Satsningar på pedagogiskt ledarskap och väl fungerande struktur och kultur för professionellt lärande ska också prioriteras.

Nämndens arbete 2019

Sätta sig in i förskolans och skolans systematiska kvalitetsarbete.

Sätta sig in i vetenskaplig grund och de viktigaste faktorerna för skolframgång.

Skapa förutsättningar för att skolledare får mer tid för pedagogiskt ledarskap; se Tillitsbaserad styrning och Hållbar kompetensförsörjning.

Skapa förutsättningar för professionellt lärande; se Hållbar kompetensförsörjning.

Lika möjligheter till framgångsrikt lärande: kompensera för skilda förutsättningar

Nämndens mål

De socioekonomiska förutsättningarna i form av föräldrarnas bakgrund beträffande språk, utbildning och inkomst är idag avgörande för skolframgång i Sverige såväl som i Ale. Forskning visar att segregerade skolor och undervisningsgrupper inte gynnar utbildningsresultaten. Skolor och förskolor ska ges förutsättningar genom samhällsplanering och lokal organisation att ha en gynnsam sammansättning av barn och elever.

Utbildningen ska vara utformad så att de socioekonomiska förutsättningarna inte skapar skillnader i möjligheterna till framgångsrikt lärande. Det innebär bland annat att det ska finnas en resursfördelningsmodell som fungerar väl. Resurser inom utbildningsområdet är de ekonomiska men också de kompetensmässiga vilka ska satsas och fördelas i syfte att kompensera för skilda förutsättningar. Det är en komplex nationell utmaning att lyckas och för det krävs att en gedigen forskningsbas kring insatser som har betydelse sprids och ligger till grund för arbetet. Alla verksamheter i skola och förskola ska ha god kompetens om hur man skapar en undervisning som lyckas kompensera för skilda förutsättningar. För att bli en skola eller förskola som lyckas med detta krävs ett långsiktigt och skickligt skolledarskap.

Nämndens arbete 2019

Skapa förutsättningar och incitament för elevgrupper med en gynnsam sammansättning, med start i en översyn av upptagningsområden.

Skapa förutsättningar för att fördela resurser för god måluppfyllelse för alla, med start i den ekonomiska genomlysningen samt uppföljningsrapporten av socioekonomiska resursfördelningen.

Hållbar kompetensförsörjning: Behålla personal

Nämndens mål

Den största resurstillgången är engagerad personal. För att behålla och stimulera dem ska alla ha goda förutsättningar att utföra och utveckla sitt arbete. Det innebär att alla arbetsplatser ska ha både struktur och kultur som bär för dialog, utveckling och sammanhangsskapande. Ett kontinuerligt och gemensamt professionellt lärande ger stimulans och arbetsglädje parallellt med att verksamheten utvecklas.

För att nå dit krävs ett långsiktigt ledarskap och chefskap med goda förutsättningar att utföra och utveckla sitt arbete. Goda förutsättningar att utföra arbetet innefattar bland annat upplevt friutrymme, god tillgång till stödfunktioner, ett hanterbart ansvarsområde samt minskat rapporteringsarbete. Goda förutsättningar för utveckling innefattar bland annat att det inom ramen för uppdraget kontinuerligt bedrivs ledarskapsutveckling samt utveckling mer specifikt i pedagogiskt ledarskap.

Nämndens arbete 2019

Sätta sig in i kartläggning av nuvarande förutsättningar och strukturer för professionellt lärande och utveckling.

Sätta sig in i kartläggning av relevanta åtgärder för ett hållbart ledarskap

Hållbar kompetensförsörjning: Rekrytera personal

Nämndens mål

Ale ska vid rekrytering attrahera de allra skickligaste inom varje personalkategori. En god kvalitet i kärnverksamheterna skapar gott rykte och utgör grunden. Utöver det ska ett attraktivt arbetsgivarvarumärke utvecklas med något specifikt och kommunicerbart som är gemensamt och tydligt för varje kategori.

Nämndens arbete 2019

Ta del av förslag på attraktivitetshöjande åtgärder samt besluta om inriktning.

Förändra arbetsorganisation och utbilda till nya kategorier

Nämndens mål

Nuvarande former för organisering bär inte hela vägen in i framtiden. De bristyrken som syns både nationellt och i Ale skapar behov av nya sätt att fördela och organisera uppdrag och arbetsuppgifter inom förskola och skola. Det i sin tur skapar behov av nya yrkeskategorier som grund för att det gemensamma uppdraget kan bedrivas i nya former. Den personal som finns idag är en resurs att strategiskt utbilda vidare för framtiden. Det arbetet ska bedrivas utifrån riktade prioriteringar, där förskolan står först och bör bedrivas i enlighet med GR:s arbete med Branschråd förskola.

Nämndens arbete 2019

Sätta sig in i arbetet med Branschråd förskola och fatta beslut om fortsatt inriktning.

Uppdrag:

Innovativa grep för att minska barngrupperna i förskolan

Förslag på förändrade arbetsorganisationer ska tas fram och presenteras under första halvåret för att prövas under andra halvåret 2019.

4.1.2 Full och produktiv sysselsättning

Agenda 2030

- 4 God utbildning för alla
- 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- 10 Minskad ojämlikhet

Meningsfull sysselsättning och möjlighet till egenförsörjning ökar förutsättningarna för delaktighet och känsla av sammanhang. Bättre psykisk hälsa och längre liv är positiva effekter på lång sikt och dessa får genomslag såväl för den enskilde som för samhället i stort i form av ökade skatteintäkter och lägre kostnader. (Kommunfullmäktiges verksamhetsplan 2019).

Att bli behörig till ett nationellt program på gymnasiet har en avgörande betydelse för att komma vidare till utbildning och arbete och möjlighet att skapa ett gott liv i framtiden. Utbildningsnämndens viktigaste uppgift för att stötta denna målsättning på lång sikt är att skapa goda utbildningsresultat som leder eleverna vidare till studier och arbete, och därmed ökar utbildningsnivån i kommunen.

Andel arbetslösa och i program i åldern 18–24 år ska minska.

Kommunfullmäktiges mål

För 2018 är utfallet per april 6,7 procent.

För att stötta målsättningen här och nu ska sektorn skapa utrymme för olika typer av anställningar i verksamheterna inom nämndens ansvarsområde. Arbetet görs enligt den plan som tagits fram i förvaltningsledningen.

4.1.3 Medskapande samhälle

Agenda 2030

11 Hållbara städer och samhällen

16 Fredliga och inkluderande samhällen

I dagens samhälle är ökad delaktighet en del av invånarnas förväntningar. Ökad delaktighet genom inflytande i samhället och makten att påverka sin egen livssituation främjar hälsan. Delaktigheten måste vara verklig, det måste löna sig att dela med sig av sina synpunkter och förslag. Det krävs av organisationen att den har förmåga att tillmötesgå detta behov. (Kommunfullmäktiges verksamhetsplan 2019)

Utbildningsnämndens viktigaste uppgift för att stötta denna målsättning på lång sikt är genom det demokratiarbete som görs inom nämndens verksamhetsområde enligt läroplanerna.

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de alltefter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan. Barn har rätt till delaktighet och inflytande. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för ska ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av utbildningen.

Mål

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- intresse för och förmåga att uttrycka tankar och åsikter så att de kan påverka sin situation,
- förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan, och
- förståelse för demokratiska principer och förmåga att samarbeta och fatta beslut i enlighet med dem. (Läroplan för förskolan kap 2.3)

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. Elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Skolans mål är att varje elev

- tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,
- successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan, och
- har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. (Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet kap 2.3)

Andel invånare som enligt Nöjd Inflytande Index anser att de har insyn och inflytande över kommunens verksamhet ska öka.

Kommunfullmäktiges mål

Målet 2019 är 45. Målsättningen 2023 är 50. Utfall augusti 2018: 34 (egen mätning).

En insats med vårdnadshavardialog ska genomföras.

4.1.4 Hållbart samhälle - social hållbarhet

Agenda 2030

10 Minskad ojämlikhet

11 Hållbara städer och samhällen

13 Bekämpa klimatförändringen

Ale växer snabbt och det finns nu möjlighet att förändra samhällenas förutsättningar. Ny bebyggelse ska planeras hållbart utifrån både ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt perspektiv. Vi behöver minska samhällets negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luft- och vattenkvalitet, buller samt möjlighet att utnyttja kollektiva transporter.

Den fysiska miljön ska skapa förutsättningar för hållbart resande och även ge möjlighet till fysisk aktivitet i vardagen. Särskilt barns möjlighet att kunna och vilja röra sig i samhället ska beaktas. Grönområden är viktiga för rekreation, folkhälsa och social hållbarhet. Det finns tydliga samband mellan tillgången till gröna miljöer och fysisk och mental hälsa. Närhet till grönområden i och i anslutning till tätorterna är särskilt viktigt för barn, äldre, rörelsehindrade och människor utan bil. (Kommunfullmäktiges verksamhetsplan 2019)

Utbildningsnämndens viktigaste bidrag är att genom utbildning bygga en god grund av kunskap, bildning och innovation för ett långsiktigt hållbart samhälle. En likvärdig utbildning ökar möjligheten för Ales alla ungdomar att bli behöriga till gymnasieskolan efter årskurs 9 så att de kommer vidare till studier och arbete. Vid den över syn av skolområdena som ska ske ska hållbarhetsperspektiven utgöra bärande delar.

Andelen ungdomar som går och cyklar till skolan ska öka.

Kommunfullmäktiges mål

Utfall: andel elever 2018 i årskurs 4–9 som går eller cyklar till skolan varje dag, 50,3 %.

Varje år svarar eleverna i årskurs 4-9 på en enkät om hur de tar sig till och från skolan. Vårterminen 2018 svarade drygt 50 procent av eleverna att de går eller cyklar till skolan varje dag. I årskurs 4-6 är det en högre andel som går och cyklar än i årskurs 7-9.

Cirka 20 procent angav att de åker kollektivt varje dag och cirka 12 procent åkte bil varje dag.

Planeringen av skolområdena och miljön runt omkring skolorna påverkar i vilken utsträckning eleverna går eller cyklar till skolan.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Målvärde 2022
Andelen ungdomar som går och cyklar till skolan	48 %	50,3 %		

4.2 Ekologisk hållbarhet

4.2.1 Minskad klimatpåverkan och hållbar konsumtion

Agenda 2030

- 7 Hållbar energi för alla
- 11 Hållbara städer och samhällen
- 12 Hållbar konsumtion och produktion
- 13 Bekämpa klimatförändringen

Klimatförändringen är en av vår tids största utmaningar. Under hösten 2018 presenterade FN:s klimatpanel IPCC en ny rapport om konsekvenserna vid en förhöjd medeltemperatur på jorden.

Det finns många bra initiativ och åtgärder för att begränsa global uppvärmning, men utvecklingen måste ske i en snabbare takt. En hög klimatambition i närtid med utsläppsminskningar är avgörande för att hantera både klimatfrågan och hållbar utveckling på bred front. (Kommunfullmäktiges verksamhetsplan 2019)

Utbildningsnämndens viktigaste uppgift för att stötta denna målsättning på både kort och lång sikt är utbilda kunniga och engagerade elever.

Genom ett miljöperspektiv får de möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.

(Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet kap 1)

Alla verksamheter där små barn vistas ska ha genomgått handlingsplanen för giftfri förskola

Kommunfullmäktiges mål

Giftfri förskola är ett övergripande begrepp som myntades av Naturskyddsföreningen (SNF) 2013. Med detta avses vanligtvis att verksamheten har ett fokus på produkter som släpper ifrån sig kemikalier till omgivningen

Kommunens förskolor fortsätter arbetet med handlingsplaner för giftfri förskola*.

**Giftfri förskola är ett övergripande begrepp som myntades av Naturskyddsföreningen (SNF) 2013. Med detta avses vanligtvis att verksamheten har ett fokus på produkter som släpper ifrån sig kemikalier till omgivningen.*

För att skapa en giftfri miljö i förskolorna krävs en medvetenhet hos personalen. Till exempel ska saker som inte är avsedda som leksaker för barn, och därmed kan vara giftiga, rensas ut. Plastleksaker går igenom så att de som kan innehålla skadliga ämnen rensas ut. Mängden kemiska produkter på förskolan ska vara så begränsad som möjligt.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Målvärde 2022
Andel (%) av alla miljöer inom kommunala verksamheter där barn vistas som är giftfria.		54 %	30 %	60 %

Uppdrag:

Alla PVC-golv i lokaler där små barn vistas ska bytas ut. Under 2019 ska inventering och utbytesplan med koppling till finansiering göras.

Avdelning fastighet ansvarar för arbetet med att inventering och utbytesplan görs.

4.2.2 Hållbart samhälle ekologisk hållbarhet

Agenda 2030

- 10 Minskad ojämlikhet
- 11 Hållbara städer och samhällen
- 13 Bekämpa klimatförändringen

Ale växer snabbt och det finns nu möjlighet att förändra samhällenas förutsättningar. Ny bebyggelse ska planeras hållbart utifrån både ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt perspektiv. (Kommunfullmäktiges verksamhetsplan 2019) *Se avsnitt 4.1.1 Hållbart samhälle - social hållbarhet*

Att utbilda barn och elever är den största avgörande insatsen för en ekologisk hållbarhet och de utmaningar samhället står inför. Ett av de övergripande perspektiven som ska anläggas på all undervisning är miljöperspektivet:

"Genom ett miljöperspektiv får de möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling."

(Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet kap 1)

De tre perspektiven social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet hänger ihop, och behöver ses som en helhet. I exemplen från kursplanerna nedan berörs alla tre perspektiven.

Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att använda och utveckla kunskaper och redskap för att formulera egna och granska andras argument i sammanhang där kunskaper i biologi har betydelse. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att hantera praktiska, etiska och estetiska valsituationer som rör hälsa, naturbruk och ekologisk hållbarhet. (kursplan biologi)

Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om varför intressekonflikter om

naturresurser uppstår. Undervisningen ska också medverka till att eleverna utvecklar kunskaper om hur vi kan påverka framtiden i riktning mot en mer acceptabel levnadsmiljö för alla. (kursplan geografi)

Genom undervisningen ska eleverna ges möjligheter att utveckla förståelse för att teknisk verksamhet och den egna användningen av tekniska lösningar har betydelse för, och påverkar, människan, samhället och miljön. Vidare ska undervisningen ge eleverna förutsättningar att utveckla tilltro till sin förmåga att bedöma tekniska lösningar och relatera dessa till frågor som rör estetik, etik, könsroller, ekonomi och hållbar utveckling. (kursplan teknik)

4.3 Ekonomisk hållbarhet

4.3.1 Ekonomi för strategisk utveckling

Agenda 2030

8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

För att nå de strategiska målen ska resurser frigöras till prioriterade områden och verksamhetsutveckling. Vi ska visa på god ekonomisk hushållning där alla tar aktivt ansvar för tilldelade ekonomiska medel. Långsiktiga investeringar genomförs för att bryta mönster och våga tänka i nya banor baserat på god ekonomisk analys. Vi ska ha tillförlitlig ekonomisk information för uppföljning och styrning. Det ska leda till en verksamhet i ekonomisk balans i hela organisationen. (Kommunfullmäktiges verksamhetsplan 2019)

Sektorns arbete med ekonomi för strategisk utveckling ska baseras på långsiktiga strategier om resurseffektivitet kopplat till storlek på driftsenheter och lokalanvändning. Den ekonomiska genomlysning som presenteras i februari kommer att ge ytterligare anvisningar i vägval för att skapa bästa möjliga ekonomiska förutsättningar.

Det ekonomiska hållbarhetsperspektivet innebär också att hushålla med alla de resurser och tillgångar som finns, såväl lokalt som globalt.

Att utbilda barn och elever om ekonomisk hållbarhet och de utmaningar samhället står inför är en viktig långsiktig uppgift. Se avsnitt 4.2.2 Hållbart samhälle ekologisk hållbarhet, exempel från kursplaner.

Ekonomiskt resultat per enhet. Andel enheter med ett nollresultat eller bättre alternativt en negativ avvikelse på maximalt 2 procent. Målet för 2022 är 90 procent för 2019 är målsättningen 60 procent.

Kommunfullmäktiges mål

Ekonomiskt resultat per enhet. Andel enheter med ett nollresultat eller bättre alternativt en negativ avvikelse på maximalt 2 procent. Målet för 2022 är 90 procent för 2019 är målsättningen 60 procent. (Eget mätvärde)

Uppdrag:

Fler verksamheter ska drivas med intraprenad som driftsform

Att utveckla den kommunala ledningen och styrningen mot nya former som ger goda resultat är av största vikt. Inom utbildningsnämnden kommer främst tillitsbaserad styrning att utgöra planen för den utvecklingen. Under 2019 ska andra kommuner med försöksverksamhet med intraprenad i skolan studeras samt ta del av följeforskningen.

Uppdrag:

Vuxenutbildningens organisatoriska tillhörighet ska utredas, särskilt ska beröringsytor med arbetsmarknadsenheten beaktas.

Kommunstyrelsen ansvarar för utredningen, arbetet behöver vara sektorsövergripande då flera sektorer berörs.

4.4 Processer - Göra rätt saker, göra dem rätt, i rätt tid och på rätt nivå

4.4.1 Underlätta människors vardag (Kunden i fokus)

Agenda 2030

- 3 Hälsa och välbefinnande
- 16 Fredliga och inkluderande samhällen

Vi ska säkra att våra processer är effektiva, kunskapsbaserade och utgår från människors resurser, behov och förutsättningar. Våra processer ska ständigt utvecklas med fokus på bemötande, nytänkande och samverkan. Viktigt är kommunens och näringslivets relation och uppfattningen av värdet i kommunens levererade tjänster. Alla verksamheter ska arbeta för att möta invånarnas behov av flexibla lösningar. Visionens sammanfattning ”Lätt att leva” ska prägla mötet mellan verksamhet och invånare i vår kommun. (Kommunfullmäktiges verksamhetsplan 2019)

Antalet äkta e-tjänster som erbjuds invånare och andra intressenter ska öka. Målsättningen för 2023 är 120. För 2019 är målet 90.

I början av 2019 kommer en ny portal för e-tjänster på Ale kommuns hemsida. Portalen kommer underlätta för invånarna att hitta och hantera de e-tjänster som är relevanta. Portalen kommer också skapa nya möjligheter att skapa e-tjänster som är effektiva både för invånaren och för den som handlägger den inkomna informationen i kommunen.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Målvärde 2022
Antalet äkta e-tjänster som erbjuds invånare och andra intressenter	63	56	90	120

avser hela kommunen

4.4.2 Tydlig lednings- och styrningsprocess

Agenda 2030

- 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

En väl fungerande lednings- och styrningsprocess är av största vikt för att leverera god kvalitet till brukarna. För att ta nya vägar framåt utvecklar sektorn former för tillitsbaserad styrning. Syftet är att genom ökad tillit och förtroende skapa förbättrad kvalitet i leveransen till brukare. Det kommer att innebära en minskning av uppföljningsarbetet till förmån för ett ökat fokus på systematiskt kvalitetsarbete och internkontroll.

Ekonomistyrningen kräver fortsatt utveckling för att vara väl fungerande i alla led. Det avser allt från kommunikation i budgetarbete till noggrant prognosarbete under året.

Sektorn har fortsatt internt fokus på att utveckla flera av de viktiga processer som bär verksamheterna.

4.5 Hållbart arbetsliv

4.5.1 Strategisk kompetensförsörjning

Utbildningsnämnden har tagit fokus på hållbar kompetensförsörjning som ett av två övergripande mål och avser särskilt satsa på detta område med anledning av sektorns stora framtida utmaningar inom kompetensförsörjning. Se Hållbar kompetensförsörjning oh den plan som utarbetas under första halvåret.

5 Basverksamhet

5.1 Verksamhetsmått

Verksamhet	Verksamhetsmått	Utfall 2017	Budget 2018	Budget 2019
Barnomsorg, barn 1-5 år	Antal barn i kommunala förskolor i Ale	1 570	1 630	1 700
	varav sålda platser	3	2	3
	Antal barn i pedagogisk omsorg, kommunal i Ale	64	55	56
	Antal barn i fristående förskoleverksamhet	155	150	164
	Antal barn i kommunal verksamhet i annan kommun	8	13	6
	Summa Alebarn	1 793	1 848	1 923
Grundskola Förskoleklass - årskurs 9	Elever 6-12 år			
	Elever i kommunala skolor i Ale, F-6	2 674	2 789	2 818
	- varav från andra kommuner	75	79	94
	Köpta platser F-6	234	230	238
	- varav Ale-elever F-6 i fristående verksamhet	209	212	208
	- varav Ale-elever F-6 i kommunal verksamhet i annan kommun	26	18	30
	Summa Ale-elever 6-12 år	2 834	2 940	2 962
	Elever 13-15 år			
	Elever i kommunala skolor i Ale, årskurs 7-9	988	1 041	1 076
	- varav från andra kommuner	39	41	57
	Köpta platser 7-9	172	160	165
	- varav Ale-elever 7-9 i fristående verksamhet	151	147	148
	-varav Ale-elever 7-9 i kommunal verksamhet i annan kommun	21	13	17
	Summa Ale-elever 13-15 år	1 122	1 160	1 184
	Summa Ale-elever totalt	3 955	4 100	4 146
Fritidshem	Antal barn på kommunala fritidshem i Ale	1 749	1 789	1 830
	- varav sålda platser	36	44	52
	Köpta platser	184	187	
	- varav Alebarn på fritidshem i fristående verksamhet	175	180	176
	- varav Alebarn på fritidshem i kommunal verksamhet i annan kommun	9	7	6
	Summa Alebarn	1 896	1 932	1 960
Grundsärskola	Antal barn i kommunal särskola i Ale	34	33	41
	-varav sålda platser	1	0,5	2

Verksamhet	Verksamhetsmått	Utfall 2017	Budget 2018	Budget 2019
	Antal integrerade särskole-elever (Ingick i raden ovan för 2015 och 2016)	7	6	6
	Köpta platser	1	3	1
	Summa Ale-elever i särskola	41	41,5	46
Modersmålsundervisning och studiehandledning	Elever som har modersmålsundervisning	519	520	
	Elever som har studiehandledning	115	120	
Gymnasium	Antal elever i Ale gymnasium IM	93	83	75
	-varav elever från andra kommuner	4	4	6
	Köpta platser	1 063	1 109	1 111
	Summa Ale-elever i gymnasium	1 152	1 188	1 180
Gymnasiesär	Ale-elever i gymnasiesär (köpta platser)	27	29	28
Komvux	Antal på gymnasial och grundläggande nivå (omräknat till heltidsplatser)	71		52
	-varav sålda platser			4
	Köpta platser			32
	Antal elever på SFI	175		126
	-varav sålda platser, SFI			2
	Köpta platser SFI			32

Samtliga verksamhetsmått är beräknade på ett genomsnitt av 12 månader.

Modersmål, studiehandledning och Komvux har en rambudget till skillnad från övriga verksamheter som har en budget direkt kopplad till antal barn och elever. För Komvux är elevtalen uppskattade utifrån beräknat utfall 2018. Verksamhetsmått för modersmål kommer att omarbetas under 2019 så att de speglar verksamhetens omfattning på ett bättre sätt. Här finns de med för uppföljning av antal elever.

5.2 Beskrivning av basverksamhet

5.2.1 Förskola och pedagogisk omsorg (ålder 1-5 år)

Ale kommun har 24 förskolor samt pedagogisk omsorg med 17 dagbarnvårdare. Inom verksamheten finns också en familjecentral med Öppen förskola. Förskola erbjuds inom fyra månader till alla som har rätt till och söker plats. Alla kommunens enheter har öppet 06.00-18.00 men pedagogisk omsorg kan, om kommunens kriterier är uppfyllda, erbjudas på lämplig enhet även utanför dessa tider måndag till torsdag.

Förskolan har uppdraget att lägga grunden för det livslånga lärandet. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. Leken är viktig för varje barns utveckling och lärande och ska därför medvetet användas för att lustfyllt stimulera fantasi, inlevelse, kommunikation och förmåga till symboliskt tänkande samt förmåga att samarbeta och lösa problem. Verksamheten ska utgå från barnens erfarenheter, intressen, motivation och drivkraft att söka kunskap och de ska därför vara delaktiga och ha inflytande över miljöns utformning och planeringen av verksamheten.

5.2.2 Fritidshem

Undervisningen i fritidshemmet kompletterar förskoleklassen och skolan genom att lärandet i högre grad ska vara situationsstyrt, upplevelsebaserat och grupporienterat samt utgå från elevernas behov, intressen och initiativ.

Undervisningen syftar till att främja elevernas fantasi och förmåga att lära tillsammans med andra genom lek, rörelse och skapande genom estetiska uttrycksformer samt med utforskande och praktiska arbetssätt. Fritidshemmet kompletterar utbildningen i förskoleklassen och grundskolan genom att arbeta mot målen i läroplanen för fritidshem samt syfta till att ge eleverna en meningsfull fritid.

5.2.3 Förskoleklass och grundskola (ålder 6-16 år)

Den obligatoriska verksamheten inom nämndens ansvar består av 12 grundskolor. Dessutom har nämnden inom detta verksamhetsområde ansvar för förskoleklass och skolbarnsomsorg.

Nedanstående beskrivning är direkt hämtad från de styrdokument som skolan har att förhålla sig till:

Skolans övergripande uppdrag och därmed utbildningsnämndens uppdrag, innebär att utbildningen ska vara likvärdig och att alla elever har rätt till en utbildning av hög kvalitet. Verksamheten ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Skolan ska dessutom arbeta för att kompensera för elevers olika bakgrund och förutsättningar. Eleverna ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Det innebär att skolan ska sträva efter att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden samt främja lusten att lära. Alla som arbetar i skolan ska verka för att utbildningen främjar de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utbildningen syftar till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsfulla individer. I läroplanens inledande kapitel beskrivs bl.a.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som skolan ska gestalta och förmedla.

Förskoleklassens utbildning utgår ifrån en helhetssyn på eleven. Undervisningen i förskoleklassen ska syfta till att stimulera elevernas allsidiga utveckling och lärande. Undervisningen ska ta sin utgångspunkt i elevernas behov och intressen samt i det kunnande och de erfarenheter som eleverna tidigare har tillägnat sig, men också kontinuerligt utmana eleverna vidare genom att inspirera till nya upptäckter och kunskaper. I undervisningen ska eleverna erbjudas en variation av arbetssätt, uttrycksformer och lärmiljöer som gynnar övergången från förskola till skola och fritidshem.

Grundskolan syftar dessutom särskilt till att förbereda eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt provas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder provas och utvecklas.

5.2.4 Grundsärskola

Skolans och därmed Särskolans övergripande uppdrag och därmed utbildningsnämndens uppdrag, innebär att utbildningen ska vara likvärdig och att alla elever har rätt till en utbildning av hög kvalitet. Verksamheten ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Skolan ska dessutom arbeta för att kompensera för elevers olika bakgrund och förutsättningar. Eleverna ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Det innebär att skolan ska sträva efter att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden samt främja lusten att lära. Alla som arbetar i skolan ska verka för att utbildningen främjar de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utbildningen syftar till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsfulla individer.

Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt provas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder provas och utvecklas.

Grundsärskola bedrivs på två enheter i kommunen. På Kronan finns år 1-6 och på Arosenius finns år 7-9. Ett antal elever går individintegrerade på sin hemskola med specialpedagogiskt stöd från Särskolan. Kommunen har ingen egen Gymnasiesärskola utan vi köper platser i framförallt Kungälv..

5.2.5 Gymnasium

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom Gymnasieskolan syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Undervisningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.

De enda delarna inom gymnasial utbildning som Ale bedriver i egen regi är Introduktionsprogrammen Individuellt alternativ och Språkintröduktion. Övrig gymnasial utbildning köper Ale sedan några år tillbaka och då främst inom Göteborgsregionen (GR).

Kommunen har enligt skollagen ett aktivitetsansvar för ungdomar som inte går i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan och som inte fyllt 20 år. Aktivitetsansvaret innebär att kommunen har ett motivationsskapande och aktivitetskapande uppdrag.

5.2.6 Modersmål och studiehandledning

Modersmålsenheten är en central enhet som tillhandahåller modersmålsundervisning och studiehandledning. För elever i grundskolan som har ett annat modersmål än svenska organiseras och genomförs undervisning i modersmål och studiehandledning på modersmålet finns för de elever som har behov av stöd på sitt modersmål för att nå måluppfyllelse.

5.2.7 Elevhälsa

Elevhälsan är centralt organiserad med professionerna skolsköterska, skolkurator, skolpsykolog och skolläkare. De fyra professionerna ingår, tillsammans med lokal specialpedagog, i skolornas elevhälsoteam som leds av rektor. Elevhälsans uppdrag är att främst vara förebyggande och hälsofrämjande, elevhälsoteamet ska stödja elevers utveckling mot läroplanernas mål.

5.2.8 Utveckling

Utvecklingsteamerna består av centralt placerade specialister med olika inriktning till exempel IKT-utvecklare, VFU-samordnare, samt specialpedagoger. De arbetar utifrån skolors och förskolors behov med stödjande och utvecklande insatser samt kompetensutveckling både på organisations-, grupp- och individnivå. Sedan 2017 innefattas också skolbiblioteksverksamheten i teamerna.

5.2.9 Vuxenutbildning och SFI

Enligt skollagen (2010:800) är det gemensamma målet för kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling.

Vuxenutbildningen ska enligt skollagen utformas utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Den kan ha formen av undervisning, handledning och vägledning samt bedömning av måluppfyllelse och kunskaper. Inom vuxenutbildningens samtliga skolformer gäller att utbildningen ska vara kursutformad.

Vuxenutbildningen syftar till att överbrygga utbildningsklyftorna och därmed verka för ökad jämlikhet och social rättvisa. Den ska tillgodose de vuxnas individuella önskemål om vidgade utbildningsmöjligheter och ge dem tillfälle att komplettera tidigare utbildning samt att kontinuerligt skaffa sig nya kunskaper och kompetenser för ett föränderligt samhälls- och arbetsliv.

Den kommunala vuxenutbildningen är en viktig funktion i Ale kommuns arbete med måluppfyllelse kopplat till målen "Tillväxt" och "Syssetsättning för alla". Ansvaret består idag av den kommunala vuxenutbildningen med uppdrags- och påbyggnadsutbildningar, utbildning i svenska för invandrare (SFI) och särskild utbildning för vuxna (sär vux).

6 Ekonomisk sammanfattning

6.1 Ekonomisk sammanställning

Besluts/verksamhetsområden	2018		2019		
	Prognos	Budget	Budget kostnader	Budget intäkter	Total budget
Utvecklingsreserv	688	7 788	8 678		8 678
Lönerevision 2018			8 170		8 170
Lönerevision 2019			8 631		8 631
Ledning & nämnd	27 097	28 097	23 107		21 107
Elevhälsan, Särskolan	53 105	55 105	57 136	3 818	53 318
Förskola	210 076	207 076	466 938	238 198	228 740
Grundskola	388 541	377 041	445 762	54 000	393 762
Gymnasieskola	126 325	130 825	140 817	5 881	134 936
Komvux	12 335	12 235	15 790	4 473	11 317
Välkomsten	772	772	565		565
Totalt	818 939	818 939	1 175 594	306 370	869 224

Utbildningsnämnden har för 2019 fått utökad ram utifrån målgruppsmodellen som innebär ersättning för 80% av volymökningen. Bedömningen är att tilldelad ram innebär förutsättningar att bibehålla samma nivå på barn- och elevpeng som föregående år. Detta då förskola, grundskola och fritidshem idag har en låg personaltäthet i jämförelse med riket samt att prognosen för både förskola och grundskola pekar på underskott för 2018.

Årets volymökningar i barn- och elevantal (budget 2018 till budget 2019) uppgår till cirka 4% för förskolan, 1% för grundskolan samt i närmast oförändrad för gymnasieeleverna. Utfallet för barn- och elevantal 2018 är inte fastställt ännu men hamnar nära budget. Förra årets ökning (budget 2017 till budget 2018) var 5% för förskolan och 4,7% för grundskolan. De stora volymökningarna de senaste åren är en utmaning att anpassa sig till i så snabb takt, utan att kostnaderna ökar mer än tidigare genomsnitt. De fasta kostnaderna ökar mer än genomsnittskostnaderna bland annat då nya lokaler är avsevärt dyrare än gamla samt att övriga internservicekostnader ökar i högre takt. För 2019 tas flera nya lokaler i bruk som släpat efter volymökningen. På olika sätt påverkar tillväxten starkt, även om ökningen varierar mellan åren, och utrymmet för personalkostnader minskar med den.

Förskolan är den verksamhet som växer mest och där är kombinationen av ökad volym och barnpeng och ökade lokalkostnader det som driver på kostnadssidan mest. De dyra tillfälliga lokallösningarna i form av Nollhagens paviljonger samt tillfälliga lösningar i både Älvängen och Nödinge är dels kopplade till att nya ordinarie förskolor inte är klara i takt med volymökningen och dels att ordinarie lokaler har tvingats tas ur bruk. Förskolans förutsättningar bedöms vara liknande som för 2018 utifrån att barnpengen endast är uppräknad med de till dagens datum kända löneökningarna. Det är i sig en utmaning då prognosen för förskolan för 2018 visade ett underskott. Pedagogisk omsorg har även de fått en ökning utifrån lönerörelsen. Bedömningen är att förutsättningarna för en budget i balans är relativt goda då verksamheten har bättre förutsättningar för en stabilitet i efterfrågan på platser.

Grundskolan har fortsatta utmaningar inför 2019. Den senaste prognosen visar på ett underskott på 11 500 tkr. Elevpengen för grundskolan är även den på samma nivå med kompensation för löneöversynen. Det medför att kostnaderna fortsatt måste minska under 2019 för att kunna nå en budget i balans vid årets slut. Det har under hösten jobbats intensivt för att komma tillrätta med underskottet och arbetet har gett resultat vilket medfört att enheter som tidigare under året haft problem med personalkostnaderna nu har en personalbudget i balans inför 2019. Under grundskolan finns också modersmålsenheten som har en utökad budget för att kunna tillgodose det ökade behovet av modersmålsundervisning och studiehandledning. För grundskolan är inte heller alla elever utlagda jämfört med prognosen. Befolkningsprognosen är ett genomsnitt över två år och den mer specifika beräkningen som krävs för att ge rätt förutsättningar för elevpeng och skolans budget är viktig för den tydliga ekonomistyrningen som eftersträvas på enhetsnivå. Detta innebär att elevpengen kan hållas något högre än den kunnat

annars samt att rektorerna får mer exakta förutsättningar men också att risken finns att medel från utvecklingsreserven behöver tas i anspråk vid en faktisk ytterligare ökning. Lokalkostnaderna för grundskolan 2019 ökar främst genom ytterligare en paviljong som kostar cirka 1 mkr.

Elevhälsa och särskola har båda en utökad budget som är helt kopplad till målgruppsförändringar och förändrade behov. Elevhälsans utökning är till viss del kopplad till statsbidraget för likvärdig skola men en del mindre del handlar om att förstärka de centrala stödinsatserna för elevkategorin. Särskolan har en målgruppsökning inom grundskolan vilket medför en utökad budgetram och detsamma gäller för gymnasiesärskolan där elevantalet ökar under 2019.

Gymnasieskolan har inför 2019 fått en utökad ram med anledning av fler köpta platser vilket motsvarar en ökning på ca 3 mkr. Resterande ökning ligger på Ale gymnasium vilket till största delen beror på mindre intäkter från migrationsverket. En övergång till en elevpengsbaserad budgetmodell har initialt medfört ett utökat behov av budgetförstärkning.

Administration och politisk verksamhet är relativt oförändrad. Det finns dock ett behov av förstärkning inom verksamhetsutveckling kopplat till sektorns översyn med fungerande processer som stöd för kärnverksamheten, varvid en sådan tjänst kommer att finansieras inför 2019.

Komvux verksamhet är mer eller mindre oförändrad likväl som budgetramen och det finns goda förutsättningar för en budget i balans vid årets slut.

Välkomsten ram är något minskad jämfört med 2018 vilket ligger i linje med behovet då andelen nyanlända förväntas minska något under 2019.

Med anledning av vissa organisatoriska förändringar så kommer budgetsiffrorna mellan 2018 och 2019 inte vid en översiktlig uppställning vara jämförbara. Dock har i praktiken inte motsvarande utökningar eller minskningar skett utan personalkostnader endast bytt plats.

Det finns ett fortsatt stort behov av genomlysning av den ekonomiska fördelningen samt åtgärder kopplade till det. I februari är ett omfattande konsultuppdrag avseende kostnad per elev/barn sammanställt och rapporteras i mars tillsammans med åtgärdsförslag.

7 Personal

Analys och kommentar

Området Personal är ett av två huvudfokus för Utbildningsnämndens verksamheter vilket kommer att föranleda fördjupade kartläggningar samt förslag på nya åtgärder.

För närvarande är personaltätheten ett av de viktiga måtten och ligger även för 2019 under riket. Bemanningen i förskolan behöll i stort sett samma nivå mellan 2017 och 2018 vilket stabiliserade förutsättningarna och sjukfrånvaron sjönk. För 2019 ser personaltätheten ut att stanna på denna nivå och fortsatta aktiva åtgärder krävs därför för att sjukfrånvaron ska sjunka ytterligare.

Grundskolan har också en elevpeng som innebär en personaltäthet fortsatt under rikets genomsnitt. För de enheter som har anpassningar kvar att göra för att komma i nivå med elevpeng kommer arbetet med minskad bemanning att fortgå. Sjukfrånvaron sjönk mellan 2017 och 2018 och är idag på en nivå om 4,8% vilken ska bevakas.

Inom ramen för fokusområdet Hållbar kompetensförsörjning planeras för strategiska åtgärder för att säkerställa en god bemanning och erbjuda en attraktiv arbetsplats med fokus på kvalitet. Det arbetet kommer att pågå på flera plan för både förskola och skola under 2019 och löpande behandlas i nämnden.

8 Fastställsedatum

2018-12-21